

7. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. № 8 - 9. С. 28 - 35. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILA=&2\\_S21STR=rsh\\_2011\\_8-9\\_8](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=rsh_2011_8-9_8)

*Смик Віталія*

*Науковий керівник – доц. Дацків Ольга*

## **ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У НАВЧАННІ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

У сучасній методиці навчання іноземних мов важливим є питання пошуку ефективних підходів, які дозволяють забезпечити не лише опанування учнями мовного матеріалу, а й формування в них комунікативної компетентності. Це питання набуває особливої значущості для учнів старших класів, для яких необхідним є розвиток навичок і вмінь монологічного мовлення на рівні B2, достатньому для того, щоб спілкуватися з носіями мови.

В українській освіті сьогодні простежуються певні тенденції: перегляд традиційних методів і прийомів роботи з учнями та одночасно із цим пошук і розвиток нових інноваційних стратегій, які є більш ефективними, дієвими та результативними, ніж методи, що використовувалися в попередні роки. Педагоги реалізують одне з головних завдань, визначених реформою Нової української школи, – здійснюють поступовий перехід до особистісно-орієнтованих навчальних технологій. Відбувається зміна змісту навчального процесу: це більше не процес передачі певної кількості знань чи інформації, не багаторазове повторення вже готових знань, а формування компетентностей, набуття досвіду, самореалізація на основі закладених природою здібностей дитини та їх постійний розвиток.

Метод проєктів як одна з найбільш ефективних педагогічних технологій дає змогу вдало поєднувати здобуття теоретичних знань з їх практичним застосуванням, активізуючи тим самим пізнавальну діяльність учнів закладів загальної середньої освіти та сприяючи розвитку їхніх мовленнєвих навичок і вмінь. На думку С. Каруцяк, «використання проєктних технологій на уроках англійської мови дозволяє створити автентичне мовне середовище, де учні активно використовують лексичні та граматичні структури в межах тем, що відповідають навчальній програмі» [2, с. 30].

Мета дослідження – визначення результативності застосування методу проєктів у навчанні монологічного мовлення учнів 10-х класів закладів загальної середньої освіти.

Монологічне мовлення – надзвичайно складний психолінгвістичний процес, який включає в себе можливість логічно та зрозуміло висловлювати власні думки, обґрунтовувати свою позицію та здійснювати вплив на співрозмовників. Монологічне мовлення у методиці навчання іноземних мов розглядають як «зв'язне безперервне висловлювання однієї особи, звернене до одного або декількох співрозмовників, що характеризується відносною розгорнутістю та організованістю» [4, с. 171].

У дослідженні формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації О. Дацків підкреслює такі основні психологічні риси монологічного мовлення: «цілеспрямованість, логічна послідовність, зв'язність, смислова завершеність, комунікативна вмотивованість, інформативність» [1, с. 102]. Процес становлення монологічного мовлення в учнів 10 класу має свої особливості, зумовлені як віковими характеристиками старшокласників, так і їхнім попереднім досвідом у вивченні іноземної мови та рівнем розвитку пізнавальних процесів.

У методиці навчання іноземних мов традиційно виділяють такі види монологічного мовлення: монолог-опис, монолог-розповідь, монолог-міркування, монолог-переконання та монолог-пояснення [5, с. 165]. Усі ці різновиди монологічного мовлення мають свою специфіку та потребують певних навичок і вмінь.

В. Редько зауважує, що «для успішного формування навичок монологічного мовлення необхідно враховувати комунікативну мету висловлювання, характер мовленнєвої ситуації та рівень мовної підготовки учнів» [6, с. 118]. Під час навчання учнів 10 класу важливим є формування всіх видів монологічного мовлення, при цьому особливу увагу слід приділяти монологу-роздуму та монологу-поясненню, які відповідають віковим особливостям та вимогам програми для старшокласників.

Метод проєктів – це також і технологія навчання, що передбачає сукупність прийомів дослідницького, пошукового, проблемного характеру, які мають творчу спрямованість. На переконання Т. Штайнер, «метод проєктів дозволяє інтегрувати знання студентів з різних галузей для вирішення конкретної практичної проблеми, стимулюючи при цьому розвиток критичного мислення, творчих здібностей і навичок самостійної роботи» [7, с. 43].

Впровадження проєкту у навчанні іноземної мови має свої особливості. С. Белл акцентує свою увагу на тому, що проєктна діяльність на заняттях з іноземної мови створює умови для автентичного спілкування, де мова використовується як засіб вирішення реальних комунікативних завдань [8, с. 41]. Особливо це важливо з точки зору розвитку монологічного мовлення, що потребує від учнів здатності до самостійної побудови зв'язних висловлювань.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам виокремити різні типи проєктів, які можуть бути ефективно використані для формування вмінь монологічного мовлення учнів 10 класу: дослідницькі, творчі, інформаційні, практико-орієнтовані, рольові та екологічні проєкти. Зупинимось детальніше на їх характеристичі.

Дослідницькі проєкти сприяють розвитку в учнів аналітичних навичок, творчі проєкти орієнтовані здебільшого на розвиток креативності, інформаційні проєкти мають на меті розвивати здатність до структурування знань, а практико-орієнтовані проєкти дають змогу учням використовувати отримані знання в реальних життєвих ситуаціях. Рольові проєкти допомагають практикувати мову в соціальному контексті, у той час як екологічні проєкти формують екологічну свідомість.

О. Максименко пропонує такі теми проєктів для 10-х класів, які відповідають навчальній програмі: «Глобальні проблеми людства», «Моя майбутня професія», «Здоровий спосіб життя», «Інноваційні технології в сучасному світі» [3, с. 30]. Виконання кожного з них потребує підготовки та презентації виступу на актуальну тематику, а отже формує вміння монологічного мовлення.

Використання методу проєктів має низку переваг. По-перше, під час проєктної діяльності створюється автентичний контекст для вживання мови, що сприяє підвищенню мотивації студентів та допомагає подолати мовний бар'єр. По-друге, працюючи над проєктом, учні самостійно обирають мовні засоби, а це розвиває у них лексичну компетентність а також впливає на формування індивідуального стилю мовлення.

А. Ханіф наголошує, що «проєктна робота спонукає студентів до активного пошуку інформації, що розширює їхній словниковий запас і допомагає формувати більш складні мовленнєві структури» [9, с. 21-22]. Крім цього, публічна презентація результатів проєкту сприяє розвитку ораторських навичок і вмінь – важливої складової монологічного мовлення.

З метою з'ясування ефективності методу проєктів у навчанні монологічного мовлення під час педагогічної практики нами було організовано проєктну діяльність з учнями 10 класу Тернопільської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №3 м. Тернополя. До основних етапів проєктної діяльності було віднесено вибір тем для монологу - виступу, пошук та опрацювання інформації, підготовка до виступу та власне виступ. При підготовці монологів-виступів застосовувалися різноманітні вправи і завдання, які розвивали мовленнєві вміння описувати, пояснювати, висловлювати свою думку, аргументувати її.

Підсумки навчальної діяльності засвідчили, що використання методу проєктів має позитивний вплив на процес формування монологічного мовлення учнів 10-х класів. В учнів значно покращилися такі показники, як лексична різноманітність, наявність правильних граматичних конструкцій, логічність та послідовність побудови речень.

Проведене нами під час практики анкетування учнів виявило зростання задоволеності процесом навчання серед учнів, які навчалися з використанням методу проєктів. Учасники дослідження зазначили покращення ораторських вмінь та зростання впевненості у комунікації англійською мовою. Творчі та дослідницькі проєкти були визнані респондентами особливо успішними – вони заохочували школярів до пошуку інформації та формування критичного мислення.

Отже, нами було виявлено позитивний вплив методу проєктів на формування вмінь монологічного мовлення учнів 10 класу. Проведене дослідження засвідчило результативність застосування проєктного навчання монологічного мовлення учнів 10-х класів закладів загальної середньої освіти. Метод проєктів сприяє формуванню комунікативної компетентності, зокрема компетентності у монологічному мовленні, а також допомагає розвивати автономність, критичне мислення та творчий потенціал учнів, що є особливо важливим для їх подальшого навчання і працевлаштування.

**ЛІТЕРАТУРА:**

1. Дацків О. П. Формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2016. № 4. С. 100 - 106.
2. Каруцяк С. Застосування проєктних технологій на уроках англійської мови. Іноземні мови в школах України. 2019. № 3. С. 29 - 31.
3. Максименко О. О. Організація проєктної діяльності на уроках англійської мови. Іноземні мови в школах України. 2017. № 6. С. 28 - 32.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2002. 328 с.
6. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика: монографія. К.: Генеза, 2012. 224 с.
7. Штайнер Т. А. Застосування методу проєктів на уроках англійської мови в 10-11 класах загальноосвітньої школи. Іноземні мови в школах України. 2018. № 5. С. 42 - 46.
8. Bell S. Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. The Clearing House, 2010. Vol. 83. No. 2. P. 39 - 43.
9. Haneef A. Empowering language learners through a project-based approach. Voices. 2024. P. 21-22.

*Сівінська Каріна, Бакрев Вікторія, Бернацька Ольга, Гавілей Анастасія  
Науковий керівник – асист. Баневич Мар'яна*

**TEMPORAL CONCEPTUAL METAPHORS IN POLITICAL NARRATIVES**

Political narratives are not merely a representation of political facts but also an instrument for constructing public perception and informing political ideologies. Political metaphors in the context of political communication are indispensable cognitive devices employed to conceptualize political agents and political occurrences. A type of these metaphors is temporal conceptual metaphors that structure time, future possibilities, and the understanding of political events regarding their past, present, and future. Language-thought correspondence is at the core of conceptual metaphors, as presented in Lakoff and Johnson's groundbreaking work *Metaphors We Live By* (1980). Temporal metaphors represent time as space, structuring how people and societies understand time, events, and political realities. This article examines the use of temporal conceptual metaphors in political rhetoric and how they play a role in constructing political narratives that influence how people understand political events and the destiny of political institutions.

Lakoff and Johnson's Conceptual Metaphor Theory (CMT) provides the background for understanding how metaphors shape cognition and communication. From CMT, metaphors are linguistic devices and fundamental to thinking. Temporal metaphors are one of the subsets of conceptual metaphors that help to structure the abstract notion of time into more concrete and relatable forms [3, p.97]. Time, for example, tends to be conceptually understood as a path or a container where the past lies behind us, the future is in front, and the present is the here and now. In political discourse, playing with temporal metaphors not only explains what is happening but also convinces. Political agents' understanding of the past, present, and future shapes public perceptions of political